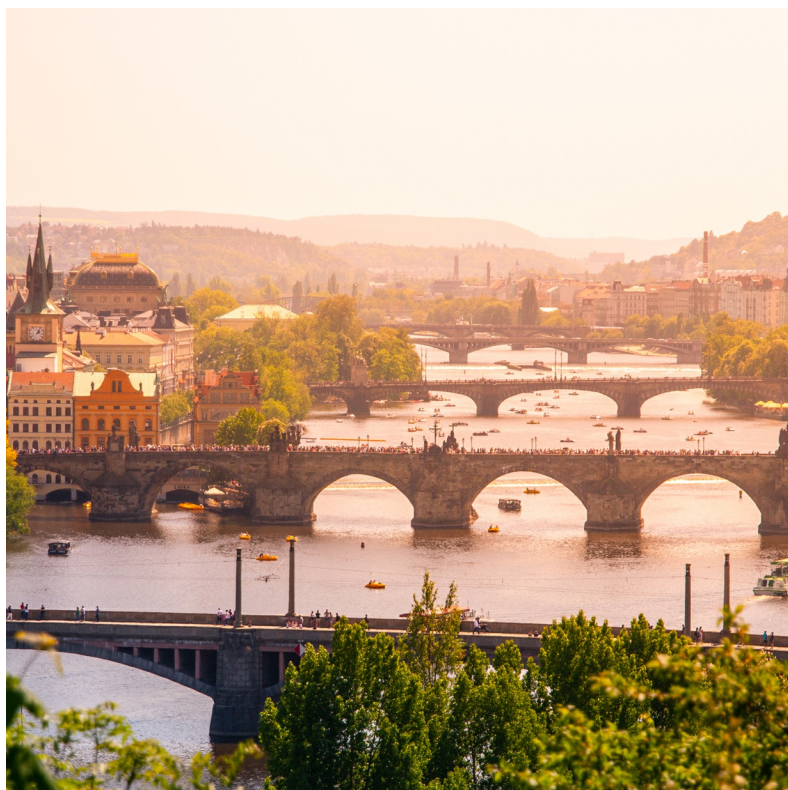

Wandelen in Praag

Albert Gielen

Colofon

Wandelen in Praag

©2019 Odyssee Reisgidsen

©2019 Albert Gielen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: Albert Gielen

Tekst en serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Foto's: Albert Gielen tenzij anders vermeld

Kaarten: UvA Kaartenmakers, www.uva-kaartenmakers.nl

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via Bol.com of de Odyssee-website. De e-books zijn alleen verkrijgbaar via de Odyssee-website. Daarbij kan de reiziger zijn of haar eigen gids samenstellen.

Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen.

Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Odyssee zoekt

Naar Nova Zembla, Sicilië, Riga of een andere minder bekende bestemming aan de randen van Europa of de wereld geweest? En je wilt je bevindingen op papier zetten? Odyssee zoekt de uithoeken van Europa op. Meer informatie: www.odyssee-reisgidsen.nl

Volg Odyssee op Facebook, Twitter en Instagram

www.odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Foto voorpagina: Praagse burcht. Foto BigStock

Foto titelpagina: Bruggen over de Moldau. Foto BigStock

Foto pagina 5: Zicht op Praag. Foto BogStock

ISBN 978-94-6123-055-3

Voorwoord

De Tsjechische hoofdstad Praag is een wandelstad bij uitstek, omdat de stad grotendeels nog altijd het middeleeuwse stratenpatroon heeft. Wandelen is ook voor de Pragenaars de fijnste wijze om zich in de binnenstad te verplaatsen. Deze reisgids *Wandelen in Praag* wijst de wandelaar de weg om van al het moois dat wordt bezongen als de *Gouden Stad*, *Stad van honderd torens* te genieten. De hoofdstad van Tsjechië strekt zich langs de beide oevers van de Vltava (Moldau) uit. In het centrum maakt de rivier een fraaie knik, de plek waar de rijke geschiedenis van Praag zich het best laat voelen en proeven. Dat kan in elk seizoen.

Praag ligt bijna midden in het land en is volgens de trotse bewoners, net als Rome, op zeven heuvels gebouwd. Dankzij de heuvels is Praag een gevarieerde stad; de steile heuvels zijn ongeschikt voor woningbouw en zijn daarom bekleed met parken. Pragenaars hebben alle reden om trots op hun stad te zijn, omdat het een groot historisch centrum bezit dat onder bescherming van de Unesco staat. Praag bestaat al ruim 1100 jaar en dat is terug te zien in de architectuur uit de vele periodes en de bijbehorende stijlen. Zo heeft elke periode onweerstaanbare monumenten opgeleverd. Het is daarom noodzakelijk iets te weten van de historische achtergrond van Praag. De inleiding bij wandeling 1 bevat een korte geschiedenis van Praag.

De gids bestaat uit drie wandelingen.

- Staré Město en Nové Město, de vele gezichten van Praag tussen oud en nieuw;
- Josefov, wandelen door de herinneringen aan het joodse getto;
- Malá Strana (Kleine Zijde), paleizen aan de voet van de burcht.

Wandelingen 1 en 2 gaan door het deel van de stad dat ten oosten van de Vltava (Moldau) ligt en wandeling 3 door het westelijke deel. Begin en eind van elke wandeling zijn goed bereikbaar per openbaar vervoer. De cursieve tekst wijst de wandelaar de weg. Elke wandeling wordt ook weergegeven op een kaart, zodat je de route kunt inkorten of een eigen variant kunt maken. Praag zal je overal verrassen!

De gids wordt afgesloten met een praktisch ABC, de geschiedenis van Tsjechië in jaartallen en een begrippenlijst.

Veel lees- en wandelplezier!

Albert Gielen

Tips

Uiteraard houdt Odyssee zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve vermeldingen, wijzigingen in openingstijden of prijzen in deze gids? Laat het ons weten! Stuur een e-mail naar: info@odyssee-reisgidsen.nl.

Inhoudsopgave

Wandeling 1 | Staré en Nové město

De vele gezichten van Praag tussen oud en nieuw 7

Wandeling 2 | Josefov

Wandelen door de herinneringen aan het joodse getto 50

Wandeling 3 | Malá Strana

Paleizen aan de voet van de burcht 68

Praag van A-Z

Praktische informatie 95

Geschiedenis van Tsjechië in het kort 102

Kaders

De stenen klok: een rijke geschiedenis 14

Tycho Brahe: veelzijdige Deen in Praag 15

Václav Havel Foundation in de Annakerk 25

Een verrot kruis 27

Nové Město 30

Kavárna Slavia 32

Een protserig gebouw 45

Jan Palach 54

Rabbi Löw en de golem 57

Elišky Krásnohorské 64

De familie Dientzenhofer 72

Jan van Nepomuk 75

Vrouwenversierder Casanova 77

Mozart in Praag 80

Kerk van de Maagd Maria onder de Ketting 81

De Hongermuur 85

De lotgevallen van de brave soldaat Švejk 86

David Černý 88

De muur van John Lennon 90

Franz Kafka en Praag 91

De vele gezichten van Praag tussen oud en nieuw

Het Staroměstské nám, het Oude Stadsplein, was de ontmoetingsplek voor Franz Kafka, Max Brod, Albert Einstein en Rudolf Steiner

Op Staroměstské nám. (Oude Stadsplein) was al in de tiende eeuw een nederzetting te vinden. In de elfde eeuw wordt schriftelijk melding gemaakt van een herberg en een markt voor buitenlandse kooplieden. Deze activiteiten hebben te maken met de Ungelt oftewel de Týn-hofstede die je later nog zal aandoen. Bij overstromingen kwam in die tijd het plein geregeld onder water te staan, reden om het op te hogen. Op de romaanse bebouwing werden later gotische huizen gebouwd. In verschillende kelders zijn die nog zichtbaar. De onregelmatige vorm ontstond in de begintijd. De nederzettingen rondom het Oude Stadsplein werden in de jaren 1232-1234 samengevoegd tot Oude Stad. En dit leidde in 1338 tot de verbouw van een burgerhuis tot Staroměstská radnice (Het raadhuis van de Oude Stad).

Het plein groeide uit tot het centrale punt in de stad – met kroningsplechtigheden, riddertoernooien en terechtstellingen. De gebouwen aan de noordkant van het plein waren in een vroegbarokke stijl ontstaan, maar in de negentiende eeuw koos men bij nieuwbouw of renovatie voor een neobarokke stijl. Daarmee werd aangesloten op de periode van voor de sanering van het joodse getto. De doorbraak naast de St. Nicolaaskerk maakte het ontstaan van de Pařížská mogelijk, de luxe winkelpromenade die het Oude Stadsplein met de Vltava verbindt.

Het Oude Stadsplein is zonder enig voorbehoud het centrum van Praag te noemen. Hier voltrokken zich tal van historische gebeurtenissen en na de Praagse Burcht is het de meest pretentieuze plek van Praag. In 1422 werden hussietenleider Jan Želivský en zijn aanhangers er onthoofd, in 1458 vond er de kroning van Jiří z Poděbrady plaats, in 1918 demonstreerden duizenden voor een onafhankelijk Tsjechoslowakije, in 1945 werd het Rode Leger er als bevrijder toegejuicht en in 1968 rolden de gehate tanks van de Warschaupactlanden het plein op.

De wandeling

Begin & einde: Staroměstské nám. (Oude Stadsplein) metrostation
 Staroměstská (lijn A) of Můstek (lijnen A en B)

Lengte: 8 km

Duur: 4 uur

Geschiednis

In de negentiende eeuw maakte Praag een grote bloei door. Graaf Chotek moderniseerde in de jaren 1826-1843 de stad. Hij liet rivierkades verfraaien, bruggen bouwen en wegen aanleggen. Parken en villawijken vervingen de stadsmuren. Het revolutiejaar 1848, gekenmerkt door wilde straatgevechten en barricades in de stad, bezorgde de Boheemse cultuur met haar uiteengroeiende Duitse en Tsjechische bevolkingsgroepen de doodsklap. Er ontstond een sfeer waarin verschillende bevolkingsgroepen steeds minder contact met elkaar onderhielden, terwijl het nationalisme groeide. Dit kwam tot uiting in gescheiden onderwijs, sociëteiten, theaters en andere culturele instellingen.

Na 1861 was het Tsjechische deel van de stadsbevolking zo aangezwollen dat de *Prager Deutschen* de meerderheid in de gemeenteraad kwijtraakten en er een Tsjechische burgemeester kwam. De gescheiden ontwikkeling van Tsjechen en Duitsers zette ook in het economische leven door in de vorm van eigen banken en verzekeringsmaatschappijen. Praag werd het centrum van de Tsjechische nationale wedergeboorte, en het economische zwaartepunt van Tsjechoslowakije.

De aanleg van de eerste spoorweg in 1845 bevorderde vooral de textielindustrie. De bevolking groeide: in 1860 woonden er 200.000 inwoners. In de jaren 1870-1914 onderging de wijk Nové Město expansie naar de hoger gelegen delen van de omgeving. Er werd voornamelijk gebouwd in de bouwstijlen die verwezen naar het verleden: neorenaissance, neoclassicisme en neobarok. Huizen in de stijl van de Weense Sezession flankerden de vele rijke-burgerappartementen.

Tsjechoslowakije zelfstandige staat (1918-1939)

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog had vergaande gevolgen voor Praag. De stad zelf werd niet belegerd, maar de jonge mannen werden wel naar het oostfront gezonden. Met het einde van de oorlog kwam er ook een einde aan het Oostenrijks-Hongaarse rijk en ontstond Tsjechoslowakije als zelfstandige staat. Praag werd de hoofdstad, een stad met een goed ontwikkelde industrie. In 1930 was het bevolkingsaantal al tot 850.000 gestegen. De Duitssprekende minderheid daalde aanzienlijk – in 1880 nog ruim 13% van de totale stadsbevolking tot 6% in 1910. De import van Tsjechischsprekenden uit de rest van Bohemen en uit Moravië was groot. Ze vonden onderdak in de buitenwijken. De Duitse minderheid en de Duitssprekende joden woonden in het centrum. De officiële taal werd Tsjechisch.

Vergeleken met andere grote Europese steden veranderde er weinig in het historische centrum. Het gevolg was dat Praag als een provinciale stad werd gezien. Praag had nu eenmaal geen grote boulevards of indrukwekkende pleinen. Maar daar stond tegenover dat er veel bewondering was voor de historische en esthetische kwaliteiten van de middeleeuwse basis. Dat verhinderde niet dat delen van de Oude en de Nieuwe stad werden afgebroken, vooral langs de nogal wisselvallige oevers van de Vltava. De aanleg van verhoogde kades en sluisen voorkwam de veelvuldig voorkomende overstromingen. In het centrum werd ruimte geschapen voor grote openbare gebouwen en instellingen voor de nieuwe republiek. Aanvankelijk werden die in een historiserende stijl of in Sezessionstijl gebouwd, maar ook dat kon na 1918 niet meer. De zoektocht naar een nationale stijl was geboden, maar kwam niet goed tot ontwikkeling. Het werd een mix van